

ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์

A Study of Student Affairs Administration Problems in Schools under The Local Administrative Organization in Nakhon Sawan

เปรมวิทย์ ทองเชื้อ¹, ทินกร ชอัมพงษ์², ปพนสรณ์ โทธิพิทักษ์³
Pramwit Thongchuea¹, Thinnakorn Cha-umpong², Paponsan Potipituk³
Corresponding Author E-mail: Premwit@nsru.ac.th

Received: 2021-07-18; Revised: 2021-08-24; Accepted: 2021-08-27

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารและครู โดยการเปิดตารางเครชี และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่าง 260 คน โดยใช้การเลือกสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเที่ยง 0.95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า

1) ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา และระดับที่มีปัญหาต่ำที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม จริยธรรม 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามเพศโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อจำแนกตามตำแหน่ง อายุ และประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

คำสำคัญ: ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สถานศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

¹ Student in Master of Education degree (Educational Administration), Nakhon Sawan Rajabhat University

² อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

³ Advisor, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University

Abstract

This research aimed to study and compare student affairs administration problems of schools under the local administrative organization in Nakhon Sawan. The samples in the study consisted of 260 people. The samples were selected by using simple random sampling. The research instruments included 5 level rating scale questionnaires with a reliability of 0.94. The data were analyzed in term of percentage, mean, standard deviation, t-test and One - way ANOVA. The findings were as follow;

1) The problems in student affairs administration of schools under the local administrative organization in Nakhon Sawan in overall was at moderate. The most problematic aspect was the evaluation of student affairs performance, followed by the promotion of democracy in schools, and the lowest problematic level was promotion and development students' discipline, morality and ethics. 2) The comparing results of administrators and teacher satisfaction, classified by genders, ages, and experience, were significantly different at .05 level. When Post-Hoc test overall the administrators and teachers with less than 5 years working experience with 5 - 10 years, less than 5 years working experience with 10 years up and 5 - 10 years working experience with 10 years up were statistically significant level of .05.

Keywords: student affairs administration, The Local Administrative Organization in, Academy

บทนำ

สภาพสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน ที่เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผลจากการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่เข้ามาสู่ สังคมไทยเป็นอย่างมาก ผลกระทบต่อเด็กเยาวชน โดยเฉพาะเรื่องพฤติกรรมหรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ความปลอดภัยในชีวิต ปัญหาเสพติดซึ่งเป็นภัยร้ายสำหรับเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นต้องมีผู้ชี้แนะให้คำแนะนำ ให้ความรักความไว้วางใจ และความเข้าใจแก่เด็กทุกคนเพื่อหวังให้เยาวชนเติบโตอย่างมีคุณภาพเป็นคนดีมีพฤติกรรมที่ดีอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและปลอดภัย ตลอดจนการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่มีความเติบโตอย่างรวดเร็ว สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปวัฒนธรรมและค่านิยมที่เปลี่ยนไป สถาบันครอบครัวเริ่มมีบทบาทในการควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้เรียนน้อยลง ส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของนักเรียน อันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมในอนาคต การศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญในการช่วย พัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ มีคุณธรรมและสามารถปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตามเจตนาของรัฐ ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ดูแลและจัดทำบริการ สาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและ สนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับดังกล่าวได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและ พัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาเพื่อพัฒนาด้านร่างกายจิตใจ วินัย และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร, 2560, หน้า 75)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อเป็น การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่จัดการศึกษาทั้งการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงแก่ ประชาชนในเขตพื้นที่หรือตามอำนาจหน้าที่ของตน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติบัญญัติว่าสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาเอกชน และสถานศึกษาที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่นการบริหารและการ ดำเนินการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความ พร้อม ความเหมาะสม และความต้องการในท้องถิ่น ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา โดยให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นโดยให้ยึดหยัดหรือ ระเบียบเดียวกันที่ให้การจัดการศึกษา และยังสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษาและระเบียบการจัด การศึกษาตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ มีจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า 6)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ เรียนรู้ทุกช่วงวัยอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และร่วมมือกับรัฐในการจัดการศึกษาทุกระดับโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากลและต้องปลูกฝังระเบียบวินัยตลอดจน คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามที่มาตรฐานการศึกษา แห่งชาติกำหนด และยังซึ่งสอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาท้องถิ่น ของกองส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ให้นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรม และ มีค่านิยมอันพึงประสงค์และส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ยกระดับการศึกษาและ การเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง ปลูกฝังระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ การสร้างเสริมให้คน มีสุขภาพที่ดี และการสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2561, หน้า 3)

สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินการตามนโยบายการพัฒนา การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับนักเรียน ทั้งการสนับสนุนการ

เรียนการสอนในชั้นเรียน การดูแลในเรื่องของระเบียบวินัยความประพฤติ และการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งยังเป็นการให้ครูผู้สอนมีโอกาสรู้จักนักเรียนมากขึ้น จนสามารถให้การช่วยเหลือหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามวิถีไทยตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2562) กล่าวถึงความสำคัญของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษา ที่มีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึงการพัฒนานักเรียน โดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องคล้อยกับสภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนอกจากนี้ต้องพัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นไทยและเกิดการเรียนรู้ระบบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ในสถานศึกษา เทิดทูนจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงและสามารถดำเนินชีวิตอย่างผู้มีภูมิรู้และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562, หน้า 36)

งานบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญในการดำเนินการของสถานศึกษา เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยเฉพาะสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนที่เรียนในระดับนี้เป็นเด็กที่มีอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่งเป็นวัยที่เปลี่ยนแปลงและอ่อนไหวต่อสภาวะสังคมได้ง่าย นักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสมกับสภาพและวัยเป็นจำนวนมาก ลักษณะความประพฤติที่ไม่เหมาะสมได้แก่หนีเที่ยวไม่เข้าเรียน ดื่มสุรา เที่ยวเตร่ในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม แต่งกายไม่เรียบร้อย ทะเลาะวิวาทตีตบตาเสพติด สู้อาวุธ แสดงกริยาก้าวร้าว พกพาอาวุธ งานกิจการนักเรียนจึงเป็นงานที่มีความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเป็นงานที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง การบริหารกิจการนักเรียนจึงต้องพัฒนาปรับการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และมีหน้าที่เฝ้าอำนวยความสะดวกในนักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีในการดำเนินชีวิตภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นงานที่มีส่วนส่งเสริมความเป็นอยู่ของนักเรียน การปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้มีความประพฤติดี การส่งเสริมระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม ให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ เป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ เพราะสภาพปัจจุบันของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาจึงต้องต้องมีภาระหน้าที่ในการดูแลพฤติกรรมของผู้เรียนทั้งการป้องกัน การแก้ไข การส่งเสริมและการพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาการของผู้เรียนมากขึ้น มุ่งที่จะพัฒนานักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถทางวิชาการ ช่วยแก้ไขปัญหาการปกครอง ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานตามที่ตนถนัดและสนใจ (อาทิตยา เวชกรรม, 2559, หน้า 3)

จากปัญหาที่กล่าวมานั้นการที่จะแก้ปัญหาคือการดำเนินงานงบประมาณของสถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหาร และครู ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวยังไม่มีการศึกษาอย่างชัดเจนผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาต่าง ๆ ของการบริหารกิจการนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางการให้พัฒนาระบบการบริหารกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเป็นแนวทางในการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ละเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำไปใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาเพื่อให้ประโยชน์ต่อสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับต่อไปนี้

1. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2552, หน้า 3) กล่าวว่า ความหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นว่า การปกครองรูปแบบหนึ่งในระดับท้องถิ่นโดยรัฐกระจายอำนาจและหน้าที่ให้ท้องถิ่นบางประการให้ท้องถิ่นรับผิดชอบและอีกมิติหนึ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลผลิตมาจากการปกครองมาแต่โบราณที่ชุมชนมีการปกครองตนเองอยู่แล้ว ได้รับการยอมรับเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมายอิสระในการปกครองตนเองแต่ไม่ได้หมายความว่า องค์กรดังกล่าวเป็นรัฐใหม่แต่อย่างใด เนื่องจากยังมีหน่วยการปกครองส่วนกลางเป็นผู้คอยกำกับดูแลเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินกิจการด้วยความเรียบร้อย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นโดยประชาชนเป็นผู้เลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีอำนาจการกำหนดนโยบาย งบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเอง และมีสิทธิในการอำนาจในการบริหารท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีอำนาจการกำหนดนโยบาย งบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ โดยผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน โดยการบริหารต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ใช้ในท้องถิ่นและไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของกฎหมายบ้านเมือง

2. หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน

2.1 ความหมายของการบริหารงานกิจการนักเรียน

โฉมฉาย กาศโอสถ (2554, หน้า 4) กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การกระทำทุกอย่างในสถานศึกษาเพื่อช่วยพัฒนานักเรียนได้บรรลุ มุ่งหมายที่สถานศึกษาต้องการ เช่น งานพัฒนานักเรียนด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่สมบูรณ์ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นพลเมืองดีมีคุณค่าต่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ

วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์ (2555, หน้า 37) กล่าวว่า การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงนอกเหนือจากการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีพฤติกรรมที่ดีงาม ระเบียบวินัยในตนเอง อันจะส่งผลให้นักเรียนก้าวหน้าและ ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไป

สรุปได้ว่า การบริหารกิจการนักเรียนจึง หมายถึง การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อพัฒนาพัฒนานักเรียนด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นการช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตที่สมบูรณ์ให้กับนักเรียน ทั้งเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนการส่งเสริมระเบียบวินัยและความประพฤติของนักเรียน และให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ทั้งระหว่างอยู่ในและนอกสถานศึกษา

2.2 ความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน

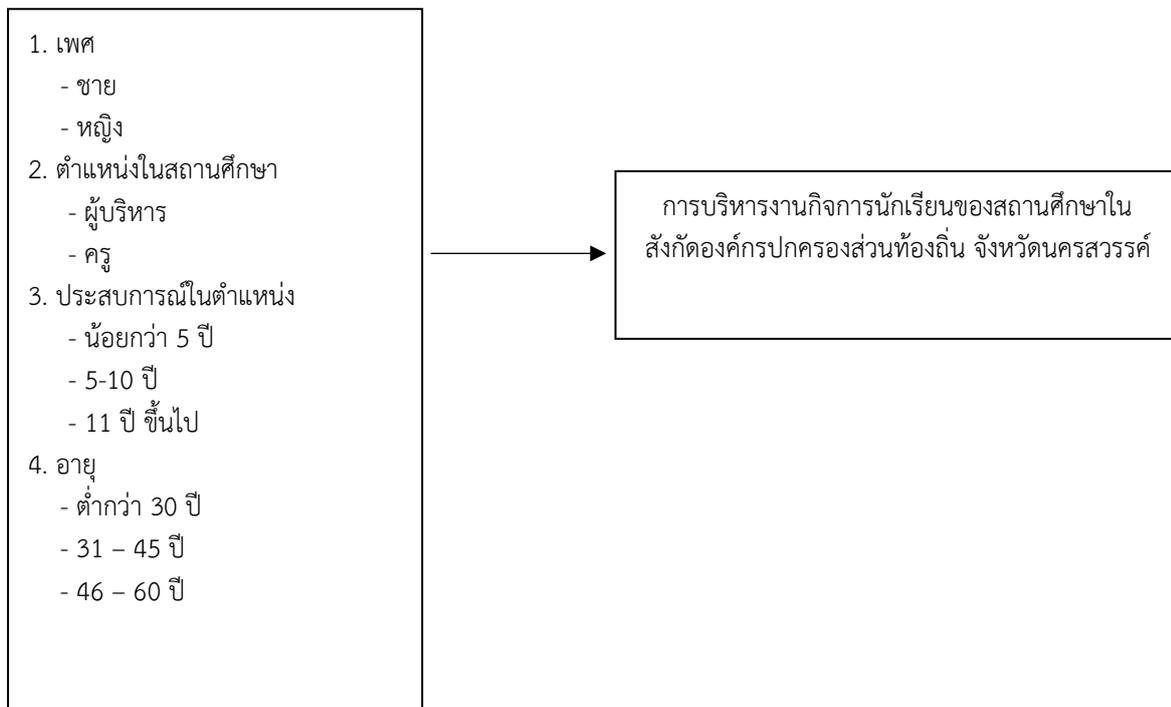
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 36) กล่าวว่า ความสำคัญของงานกิจการนักเรียนว่า งานกิจการนักเรียนตามมาตรฐาน การปฏิบัติงานสถานศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 ถือว่ากิจการนักเรียนเป็นอีกหนึ่งภาระงานที่สำคัญ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเข้าถึงและพัฒนาเด็กนักเรียนโดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจสังคมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนอกจากนี้ยังต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมมีระเบียบวินัยภาคภูมิใจในความเป็นไทยเกิดการเรียนรู้อะบบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาเกิดทุนจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ จิตสาธารณะใช้ชีวิตอย่างพอเพียงปรับตัวมีเหตุผล

4. ขอบข่ายงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา

ขอบข่ายในการศึกษาในครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ โดยมีขอบข่ายงานประกอบด้วย 6 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562, หน้า 6) ดังนี้

- 4.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน
- 4.2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน
- 4.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม
- 4.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 4.5 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา
- 4.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 41 คน และครู 742 คนรวมทั้งสิ้น 783 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางเครชี และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน จากสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 19 สถานศึกษา ใช้การเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้การศึกษามี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง

ตอนที่ 2 ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานกิจการนักเรียน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมจริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาและด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ออนุมัติการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดนครสวรรค์ เก็บข้อมูลในสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยพบผู้อำนวยการสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เก็บแบบสอบถามจากผู้บริหารและครู ในระหว่างวันที่ 16 - 30 เมษายน 2564 เก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองและขนส่งทางไปรษณีย์ โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ครบทั้ง 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้สถิติและสูตรประกอบการคำนวณ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือศึกษา
  - 1.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อในแบบสอบถาม
  - 1.2 หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยคำนวณหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alfa - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
  - 2.1 ค่าแจกแจงความถี่ (f)
  - 2.2 ค่าร้อยละ (%)
  - 2.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
  - 2.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ จำแนกตามเพศและตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent Simple test
  - 3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่ง อายุโดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และเมื่อพบว่าด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญจะทำการทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 260 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงอายุ 31 - 45 ปี และประสบการณ์ในตำแหน่ง 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน และมีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้านผลปรากฏ ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ การปรับปรุงการจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนสูงสุด รองลงมาคือ การดำเนินการ

จัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน และข้อที่มีปัญหาที่สุด การปรับปรุงการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางในการปฏิบัติงานแผนกิจการนักเรียน

2. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ การตรวจสอบการดำเนินการตามแผนด้านการบริหารกิจการนักเรียน รองลงมาคือ การปรับปรุงการดำเนินการตามแผนด้านการบริหารกิจการนักเรียน และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด การวางแผนการดำเนินงานด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ การปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย รองลงมาการตรวจสอบแผนการปฏิบัติงานการปรับปรุงการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด การวางแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ การปรับปรุงการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมาคือ การตรวจสอบการดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียน และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด การวางแผนการดำเนินการส่งเสริมทักษะชีวิต และคุ้มครองนักเรียน

5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ การปรับปรุงการดำเนินการจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา รองลงมาคือ การตรวจสอบการดำเนินการจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาและข้อที่มีปัญหาต่ำสุด การวางแผนการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา

6. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาสูงสุด คือ การปรับปรุงการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียน รองลงมาคือ การตรวจสอบการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียน และข้อที่มีปัญหาต่ำสุด การวางแผนการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา การวางแผนการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ที่มีต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวม จำแนกตามเพศ อายุตำแหน่ง และประสบการณ์ทำงาน พบว่า

1. ผู้บริหาร และครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้บริหาร และครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2. ผู้บริหาร และครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาของสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผู้บริหาร และครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 6 ด้าน สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ตอนที่ 1 ระดับปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์ ส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องการตรวจสอบ และประเมินผลในการดำเนินงานในการบริหารกิจการนักเรียน เป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์มีการกำหนดการบริหารงานกิจการนักเรียน

ไม่ค่อยชัดเจน จึงทำให้การดำเนินการในกิจการต่าง ๆ ไม่ค่อยชัดเจน รวมถึงการกำกับติดตามและการประเมินผลงาน กิจการนักเรียนยังมีข้อบกพร่องในการดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กำพล สุนทรธาเดชองกูร (2556) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจาก สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนมากมีปัญหาในการดำเนินการวางแผนการดำเนินงานตามกลยุทธ์หรือจุดเน้นของสำนักงานต้นสังกัด เป็นเพราะครูในสถานศึกษาส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในเขียนแผนหรือการวางแผนการดำเนินการของงาน กิจการนักเรียนเพื่อให้อสอดคล้องกับจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด และก็ยังมีการรายงานสอนเป็นหลัก จึงเป็นผลให้เกิดปัญหาใน ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวดี หว่านผล (2560) ผลการวิจัยพบว่าด้านปัญหาการวางแผนงานกิจการนักเรียนโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องการตรวจสอบการดำเนินการตามแผนด้านการบริหารกิจการนักเรียน เป็นเพราะการดำเนินการตรวจสอบในด้านการบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานของฝ่ายบริหาร และครูในส่วนที่เป็นเจ้าหน้าที่ กลุ่มงานกิจการนักเรียน ซึ่งทำให้ครูขาดความรู้ในการตรวจสอบในเรื่องของการบริหารงานกิจการนักเรียน หรือเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ในกลุ่มงานบริหารกิจการนักเรียนมีจำนวนน้อยจึงขาดการคล่องตัวในการดำเนินงานด้านการบริหารงาน กิจการใน ด้านต่าง ๆ ที่เอื้อประโยชน์ในการบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาพร พลวัน (2555) ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องการตรวจสอบการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และในส่วนต่าง ๆ ทั้งการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย และมีพฤติกรรมที่ พึงประสงค์ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยการจัดกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาด้าน คุณธรรม จริยธรรมดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการวางแผน เรื่องการส่งเสริมพัฒนาให้เรื่องของวินัยของนักเรียน รวมถึงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมไม่ค่อยชัดเจนจึงทำให้เกิดปัญหาใน การดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล และอาจเป็นผลมาจากภาระงานครูที่เข้ามาแบบเร่งด่วน หรือภาระครูที่เข้ามาจึงทำให้ การดำเนินการตรวจสอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ค่อนข้างขาดประสิทธิภาพ หรือไม่ เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่บรรลุตามเป้าประสงค์เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ บุญดอก (2559) ผลการวิจัยพบว่าปัญหาด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องการปรับปรุงการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การตรวจสอบการดำเนินการ เยี่ยมบ้านนักเรียน การดำเนินการส่งเสริมทักษะชีวิตและคุ้มครองนักเรียน เพราะการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นงาน ที่มีขอบเขตของการทำงานค่อนข้างกว้างขวาง จึงทำให้ครูหรือเกิดข้อบกพร่องในการดำเนินการได้ และงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนยังเชื่อมโยงถึงหน่วยงานภายนอก จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ผู้บริหารและครูขาดการให้ความสำคัญของ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอผู้ ขาดความรู้ความเข้าใจในดำเนินการตามระบบช่วยเหลือนักเรียน ตลอดจนการรอกะบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความ ชับซ้อนและขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจนจิรา ชูประเสริฐ (2558) ผลการวิจัยพบว่าปัญหาด้านระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาใน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องการปรับปรุงการดำเนินการจัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่อง การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา เป็นเพราะ การดำเนินกิจกรรมที่ไม่ได้เน้นผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในเชิงปฏิบัติเท่าที่ควร ครูขาดการสนับสนุนปลูกฝังเกี่ยวกับประชาธิปไตย โดยสอดแทรกอย่างสม่ำเสมอในห้องเรียน และนอกห้องเรียนโดยสัมพันธ์กับวิชาที่สอน ขาดการรณรงค์ส่งเสริมการปกครอง ประชาธิปไตยอันมีพระอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพราะ

กระบวนการเรียนรู้ประชาธิปไตยในสถานศึกษาจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้สังคมและชุมชนเป็นการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตเป็นการสร้างลักษณะนิสัยให้เด็กได้รู้จักระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และกติกาของสังคม ตลอดจนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตน ทีมงาน รับผิดชอบชุมชน และสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยสถานศึกษาต้องนำรูปแบบประชาธิปไตยมาใช้ในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กให้มีความเป็นประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามภาระหน้าที่ และมีวิถีชีวิตตามหลักประชาธิปไตย สามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุช ชัยปิ่น (2561) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องการปรับปรุงการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานของงานกิจกรรมนักเรียน เป็นเพราะครูขาดความรู้ความเข้าใจในระบบของการประเมินผลในการดำเนินงาน ครูขาดโอกาสในการประเมินการดำเนินงานต่าง ๆ หรือการประเมินผลการดำเนินงานขาดประสิทธิภาพไม่สามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุช ชัยปิ่น (2560) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู ปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่ง พบว่า

1. ผู้บริหาร และครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูที่มีเพศต่างกันนั้น ไม่มีผลกระทบต่อการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน เป็นเพราะผลมาจากไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงต่างต้องปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการเช่นเดียวกันจึงทำให้การดำเนินการปฏิบัติงานแต่ละด้านประสบปัญหาไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วราภรณ์ บุญดอก (2559) พบว่า การเปรียบเทียบศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนจำแนกตามเพศโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผู้บริหาร และครูที่มีตำแหน่งในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินงานด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ต่างกันออกไป ในทางผู้บริหารอาจจะมองในมุมที่ต่างกับผู้ปฏิบัติจึงมีแนวทางการดำเนินงานต่างกัน อีกทั้งผู้บริหารยังมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนมากกว่าจึงอาจมีมุมมองที่แตกต่างจากครูออกไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กำพล สุนทรธาเดชองกูร (2556) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนจำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมแตกต่างกัน

3. ผู้บริหาร และครูที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวม มีความแตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานกิจกรรมนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนแตกต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง น้อยกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี และ 11 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Defleur, 1966, อ้างถึงใน อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว, 2564, หน้า 5 - 9) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาพร พลวัน (2555) ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งโดยภาพรวมแตกต่างกัน

4. ผู้บริหาร และครูที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนแตกต่างกัน และด้านการวางแผนงานกิจกรรมนักเรียนด้านการบริหารงานกิจกรรม

นักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมแตกต่างกัน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ ต่ำกว่า 30 ปี 30 - 45 ปี และ 46 - 60 ปี มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรี แดงแก้ว (2561) ผลการวิจัยพบว่าการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนจำแนกตามอายุโดยภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครสวรรค์

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนผู้บริหารและครูควรมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนในเชื่อมโยงกับจุดเน้นของต้นสังกัดและดำเนินการวางแผนการกำหนดเป้าหมาย รวมถึงการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนต่าง ๆ เพื่อการติดตามปรับปรุงและพัฒนาอย่างชัดเจน และควรพัฒนาการปรับปรุงการกำหนดกลยุทธ์ กำหนดเป้าหมายและแนวทางในการปฏิบัติงานแผนกิจการนักเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน

1.2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนผู้บริหารและครูควนดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการเอื้ออำนวยในการดำเนินงานของการบริหารกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมการประสานงานกิจการนักเรียนกับเครือข่ายภายนอกสถานศึกษา และการส่งเสริมงานกิจกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น พัฒนาการวางแผนการดำเนินการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและกำหนดพันธกิจงานกิจการนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของการบริหารกิจการนักเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมผู้บริหารและครูควรตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการพัฒนาในด้านระเบียบวินัย คุณธรรมและจริยธรรม พัฒนาการวางแผนการดำเนินการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรมมีจุดมุ่งหมายชัดเจน และเพื่อการดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานของการบริหารกิจการนักเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนผู้บริหารและครูควรมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน และพัฒนาการวางแผนการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานของด้านกรดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.5 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาผู้บริหารและครูควรส่งเสริม ปลุกฝังจิตสำนึกในเรื่องการปกครองระบอบประชาธิปไตย กฎระเบียบ ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และกติกาตลอดจนรู้จักรับผิดชอบหน้าที่ที่ตนเชื่อมั่นศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนรู้จักหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคมประเทศชาติ พัฒนาการวางแผนการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของด้านกรดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนผู้บริหารและครูควรมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินผล และประเมินอย่างถูกต้องชัดเจน เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น พัฒนาการวางแผนการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของด้านกรประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน มีเป้าหมายที่ชัดเจนซึ่งเป็นแนวทางและเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทําวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัญหาการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

2.2 ควรศึกษาปัญหาการดำเนินการปรับปรุงการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานของงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

2.3 ควรศึกษาปัจจัยและแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่4) พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/057/T_0049.PDF
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กำพล สุนทรธาเดชอังกูร.(2556). ปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2552). มิติใหม่การปกครองท้องถิ่นวิสัยทัศน์กระจายอำนาจและการบริหารงานท้องถิ่น. (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- เจนจิรา ชูประเสริฐ. (2558). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (กลุ่มย่อยที่ 6 จังหวัดพะเยา). การศึกษาค้นคว้าศึกษา มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- โฉมฉาย กาศโอสถ. (2554). รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐวุฒิ หวานผล. (2560). การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิทรา ฉิ่งไพศาล. (2560). การพัฒนาการบริหารกิจกรรมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามหลักสังคหวัดดู 4 สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- นිරนุช ชัยบิน. (2561). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานกิจกรรม ส่งเสริมและสนับสนุน ประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตนาภรณ์ พลวัน. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- วรารภรณ์ บุญดอก. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดหนองจอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภาวรรณ โชติสวัสดิ์. (2555). การบริหารงานกิจการนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- สุนทรีย์ แดงแก้ว. (2561). สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดของโรงเรียน
ราชประชานุเคราะห์ 5 จังหวัดชายแดนใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). บทบาทหน้าที่ของงานกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
_____. (2562). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562). สืบค้นเมื่อ 20
มกราคม 2564, จาก <https://secondary.obec.go.th/newweb>.
- อาทิตยา เวชกรรม. (2559). แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนในจังหวัดนครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อังสุรีย์ พันธุ์แก้ว. (2564). จิตวิทยาสำหรับครู. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
ราชภัฏกำแพงเพชร.